

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student):Bc.A. Barbora Moučková.....

Název práce: Litomyšlský graduál z dílny Matouše Ornyse z Lindperka

Oponent:Mgr. Magdalena Hamsíková, Ph.D.....

Posudek oponenta:

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na téma, jež bylo dlouhou dobu v literatuře opomíjeno, nebo mu byla věnována pozornost pouze jako součásti většího celku prací připisovaných iluminátorovi Matouši Ornysovi. Ačkoliv se česky psaným utrakvistickým graduálům, zejména jejich ikonografií, věnovala nedávno obhájená disertační práce Martiny Šárovcové (březen 2011), která se problematikou těchto specifických památek renesance v Čechách zabývá dlouhodobě, podrobná monografická studie zatím chyběla.

Práce Barbory Moučkové v úvodu jasně a přehledně specifikuje své cíle a metodiku. V počátečních kapitolách nechybí obligátní přehled dosavadního bádání, který je podán s pochopením metody daných badatelů (k nejnovějším přínosům v literatuře by bylo dobré ještě doplnit jmenovanou disertační práci Martiny Šárovcové, která ovšem nejspíše ještě nebyla k dispozici).

Dále autorka zasazuje Litomyšlský graduál do kontextu jeho doby, kde velmi zdařile charakterizuje chod literárských bratrstev v tehdejší měšťanském prostředí a význam iluminovaných chorálních knih v rámci jejich fungování. Stejně tak vysvětluje příčiny historizující podoby těchto graduálů a na základě pramenů ukazuje důvody, které vedly k nutnosti pořízení nových liturgických zpěvníků po požáru města Litomyšle. Přináší podrobné informace o vyplacených sumách peněz jednotlivým osobám podílejícím se na vzniku rukopisu a zabývá se podrobněji i některými z nich (knihař Adam z Malé Strany). Práce přináší zevrubný kodikologický rozbor Litomyšlského graduálu, včetně technických parametrů, popisu knižní vazby nebo dokonce chemicko-technologického průzkumu pigmentů.

Velmi oceňuji, že autorka rukopis uchopila jako celek, viděný ve vzájemných souvislostech. Pozornost byla zaměřena jak na výzdobu knižní vazby, tak na výklad výzdoby v bordurách, jejíž skrytý, mnohdy enigmatický význam se autorka pokusila zdařile dešifrovat. Nově interpretovala např. medailony s hlavami na fol. 106v jako alegorické portréty císaře Ferdinanda I. a jeho ženy Anny v podobě antických božstev a ačkoliv patří tato teorie k těm odvážnějším v dané práci, své závěry autorka velmi dobře vyargumentovala na základě dobové obliby stylizace panovníků (to se týká i významných rodů) do postav antických božstev a hrdinů, což skutečně platilo zejména pro Habsburky již od počátku 16. století. Na základě dohledaných předloh k bordurové výzdobě ve francouzské emblematické literatuře, dokonce autorka určila přesný význam některých z nich. V souvislosti se stylem bordurové výzdoby graduálu s postavami jakoby „uvězněnými“ v ornamentice a jejím emblematickým obsahem napadne člověka srovnání se soudobou výzdobou stropu Zlatého sálu zámku v Telči, kterou se nedávno podrobně zabývala diplomová práce Jana Salavy. Obě práce tak ukazují nutnost, kam je třeba se ubírat v současném studiu renesančních památek v českých zemích, jímž je dle mého názoru právě důkladné monografické studium a hlubší ikonologický výklad.

Toto nalezení myšlenkových a motivických zdrojů výzdoby graduálu zejména ve francouzské literatuře, stejně jako určení mnohých předloh, např. od Bernarda Salomona, patří k nesmírně cenným poznatkům, které autorka učinila.

Barbora Moučková dále provedla zdařilou stylovou analýzu maleb a určila podíl jednotlivých rukou, přičemž odůvodněně rozlišila dva hlavní malířské projevy. Přínosná je rovněž jistá relativizace aktivního podílu samotného Matouše Ornyse na pracích v literatuře připisovaných do jeho okruhu.

V rámci struktury této jinak velmi jasné a přehledné práce bych možná pouze doporučila pro větší přehlednost o celkové podobě rukopisu zařadit ikonografický rozbor až za podrobný rozbor stylový. K drobným nedostatkům práce patří neuvedení některých titulů ze zkráceně citované literatury v poznámkách v celém znění vzadu v bibliografii (např. Vacková 1968b, Stejskal 1973), což je ovšem jen otázka redakční a dá se snadno odstranit.

Práce Barbory Moučkové je nesmírně přínosná nejen svým zdařilým monografickým zpracováním dané, dosud málo poznané, ale přesto velmi pozoruhodné, památky renesance u nás, ale mimo jiné i hlubším vhledem do měšťanského utrakvistického prostředí druhé poloviny 16. století. Práci proto vřele doporučuji k úspěšnému obhájení.

Magdaléna Hamsíková